

PIADIVKY V DUBINÁCH BREZOVSKÝCH KARPÁT 2016 (LHC CHTELNICA) A NÁSLEDKY ŽERU V ROKOCH 2017 A 2018

Ján Hudák

Úvod

Medzi najvýznamnejších biotických škodcov na duboch (dub letný *Quercus robur* L., dub zimný *Quercus petraea* Liebl., dub cerový *Quercus cerris* L., dub plstnatý *Quercus pubescens* Willd.) a iných hostiteľských drevinách (hrab obyčajný *Carpinus betulus* L., *Acer* spp. a ďalšie) patria piadivky: piadivka jesenná *Operophtera brumata* L. a piadivka zimná *Eranis defoliaria* Cl. Oba druhy sa vyskytujú spoločne so zhodným biologickým vývojom s menším zastúpením piadivky jesennej. Nakoľko zastúpenie duba letného a zimného v rámci Slovenska predstavuje 10,5 % (Zelená správa 2018) a lesoch Karpát až okolo 16 % (Všeobecná časť PSoL LHC Chtelnica 2013 – 2 022), je potrebné týmto biotickým škodcom venovať patričnú pozornosť hlavne z dôvodu dopadu poškodenia korún stromov na zdravotný stav porastov a následnú kvalitu drevnej hmoty, pri dosiahnutí kritických počtov v čase kontroly.

Opis a bionómia škodcov

Piadivka jesenná *Operophtera brumata* L., ako motýľ strednej veľkosti s typickým pohlavným dimorfizmom, samček s rozpätím krídel 23 – 35 mm (obr. 1), nelietavé samičky so zakrpatenými krídlami do 1/3 tela (obr. 2). Húsenica je svetložltozelená veľkosti 25 – 30 mm (obr. 3), ktoré sa pohybujú typickým vlnitým spôsobom. Rojenie prebieha koncom októbra a v novembri. Samičky lezú po kmeni do korún a kladú vajíčka na konáre. Vajíčka prezimujú a liahnutie a žer húseníc prebieha počas rašenia dubov a ostatných hostiteľských drevín. Kuklia sa koncom mája a v júni v zemi.

Obrázok 1.

Obrázok 2.

Obrázok 3.

Piadivka zimná *Eranis defoliaria* Cl., podobne ako jesenná, sa vyznačuje typickým pohlavným dimorfizmom, kde samček dosahuje rozpätie svetlookrových až šedožltých krídel s dvoma výraznými priečnymi tmavšími pásmi a malými tmavými škvrnami na predných a zadných krídlach 40 mm (obr. 4). Samičky sú bez krídiel žltohnedej až hnedo čiernej farby (obr. 5). Húsenice sú hnedé s pozdĺžnymi tmavými pásmi na vrchnej strane a dvoma žltými po bokoch tela (obr. 6). Bionómia je rovnaká ako u predchádzajúceho druhu.

Obrázok 4.

Obrázok 5.

Obrázok 6.

Kontrola výskytu – monitoring

Kontrola výskytu piadiviek bola vykonaná štandardným predpísaným spôsobom na vyznačených vzorníkoch v lokalitách duba a cere na lepových pásoch. Použité boli lepidlá od firmy Fytofarm, s. r. o., CHEMSTOP EKOFIX a CHEMSTOP SPRAY. Ako ďaleko praktickejší sa jednoznačne javil CHEMSTOP SPRAY pre jeho spôsob aplikácie (jedno balenie na približne 25 – 30 vzorníkov) a potrebnú účinnosť počas celej doby kontroly. V týždenných intervaloch sa vykonávali sčítania samičiek, ich zapisovanie a následné odstraňovanie spolu s prilepenými samcami, v prípade potreby s obnovou lepového pásu. Po ukončení kontroly boli údaje zosumarizované a postúpené pre spracovanie, vyhodnotenie a prijatie potrebných opatrení. Kritické počty sa pohybovali podľa jednotlivých vzorníkov od 0,33 do 0,79 samičiek oboch druhov na 1 cm lepového pásu. Následné v jarňoch mesiacoch bola vykonaná kontrola reálneho stavu škodcu na kontrolnom vzorníku (obr. 7 a 8), z ktorého boli odobraté a skontrolované vonkajšie vetvy a trusníkový vzorník (obr. 9), ako doplnok jarnej kontroly. Navyše vizuálnou kontrolou korún poškodených porastov bolo zistené poškodenie v rozsahu minimálne asi 30 % defoliáciou nie len dubov (obr. 10), ale aj ostatných drevín a to v podraze aj v hlavnej etáži. Táto skutočnosť bola potvrdená aj na základe terénnej pochôdzky zo dňa 28. 6. 2017 za prítomnosti zástupcov NLC – LOS B. Štiavnica, Lesov SR, š. p. – GR, OZ Smolenice a pracovníkov lesníckej prevádzky v jednotlivých porastoch. Výsledky boli zverejnené v materiáli NLC zo dňa 17. 7. 2017 (G/2017/7663) a dané na vedomie:

- Lesy SR, š. p., generálne riaditeľstvo Banská Bystrica
- Lesy SR, š. p., OZ Smolenice, LS Dechtice
- Okresný úrad Piešťany, Pozemkový a lesný odbor
- Okresný úrad Trnava, Pozemkový a lesný odbor

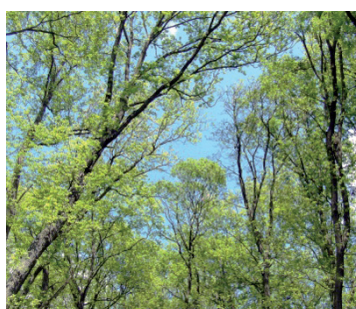
Obrázok 7.

Obrázok 8.

Obrázok 9.

Obrázok 10.

Obrázok 11.

Zhodnotenie a porovnanie zistení v období 2014 – 2018 (2019)

Vypracovaním tabuľky 1. (LHE za roky 2014 – 2018 a podklady pre rok 2019) sa dá konštatovať:

- v rokoch 2014 – 2015 bol pomalý nárast spracovanej náhodnej ťažby, kde ale vonkajším zisťovaním neboli zistené kritické počty pre obranné opatrenia,
- rok 2016, kedy gradácia škodcov pokračovala, boli zistené ich kritické počty,
- následnou kontrolou na jar 2017 boli tieto zistenia potvrdené a sledovala sa reakcia na stupeň poškodenia a poškodené jedince boli ponechané do ďalšieho obdobia,
- záver roka 2017 a rok 2018 vyústil do množstva spracovanej náhodnej ťažby,
- vyznačená ťažba na rok 2019 a priebežne monitorovanie postupu náhodnej ťažby v predmetných lokalitách signalizujú postupné odumieranie následkom sekundárnych škodcov a vplyvov, napriek tomu, že v rokoch 2017 a 2018 systém kontroly nezaznamenal kritické čísla pre obranný zásah,
- máme zato, že i sucho posledných rokov napomáha k tomuto stavu, ale iba ako sekundárny prvok.

Tabuľka 1. Vykonané náhodné ťažby LHC Chtelnica v rokoch 2014 – 2018 (listožravý hmyz)

Rok	m ³ /drevina		Spolu	HSLT					Poznámka
	DZ	CR		202	208	211	292	311	
2014	190	43	341	–	41	282	11	7	
2015	534	491	1 025	30	100	691	184	18	
2016	1 176	458	1 634	3	54	1 278	232	67	Kritické počty
2017	401	461	862	21	49	322	10	–	Nevykonané opatrenia
2018	5 933	642	6 575	43	1 034	5 269	11	218	Výsledok
2019			2 200						

Záver

Dub, ako naša ekonomicky najcennejšia a najžiadanejšia drevina si zasluhuje primeranú pozornosť, tak ako zo strany jeho ochrany proti všetkým škodcom, či už abiotickým, biotickým alebo antropogénnym, tak i zo strany lesníkov pri hospodárskych opatreniach pre dopestovanie najkvalitnejších sortimentov, kde ich cena voči rovnakej kvalite u ostatných drevín je niekde inde.

Literatúra

Novotný, J., Zúbrik, M. (ed.), 2000: Biotickí škodcovia lesov Slovenska. Lesnícka sekcia MP SR, Gerlach Slovakia, 206 s.

Ing. Ján Hudák

Lesy SR, š. p., OZ Smolenice, Trnavská 12, 919 04 Smolenice, e-mail: jan.hudak@stonline.sk